

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer DIS/96.001.821	Datum 8 augustus 1996

Onderwerp: Ontwikkelingen in de voormalige Joegoslavische Federatie

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie (49/96) over de huidige ontwikkelingen met betrekking tot het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/96 001821 d.d. 8 augustus 1996

AAN:

Minister van Defensie)

d.t.v. Secretaris Generaal

Staatssecretaris)

CDS

PCDS

SC-O

DAB

Ministerie van Algemene Zaken

t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

Defat Belgrado

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGENDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE
(49/96)

(Afgesloten 080800A AUG 1996)

Conclusie/voorzicht

- Voorlopig akkoord bereikt in Mostar. Impasse rond Mostar voorbode voor mogelijke problemen bij komende verkiezingen in Bosnië-Herzegovina.
- SDA eist verlenging deadline registratie kiezers voor verkiezingen september of dreigt met boycot verkiezingen.
- Ontmoeting tussen Kroatische president Tudjman en Servische president Milosevic kan relaties tussen twee landen verbeteren.

Bosnië-Herzegovina

MKF

Voorlopig akkoord bereikt in Mostar

In de middag van 6 augustus jl. is alsnog een akkoord bereikt tussen vertegenwoordigers van de Bosnische Kroaten en Bosnische moslims in Mostar om te komen tot een gemeenschappelijk bestuur van de verdeelde stad. Het akkoord volgt op de verwerping van de verkiezingsuitslag door de Bosnische Kroaten en de weigering zitting te nemen in het, moslim-gedomineerde, nieuw gekozen bestuur van de zuid-Bosnische stad.

Het akkoord, dat werd bereikt na een aantal dagen van oplopende spanningen, roept beide partijen op volledig samen te werken met de vertegenwoordigers van de Europese Unie en te komen tot een snelle installering van een dagelijks bestuur van de stad.

De burgemeesters van West- en Oost-Mostar, respectievelijk Mijo Brajkovic en Safet Orucevic, verklaarden desgevraagd tevreden te zijn met het bereikte akkoord en hun volledige medewerking aan de vertegenwoordigers van de EU te continueren.

Naar verluidt zal op 8 augustus as. een bijzondere bijeenkomst van het nieuwe stadsbestuur

[REDACTED]

plaatsvinden om een nieuwe burgemeester en loco-burgemeester te benoemen. Het bereikte akkoord staat overigens los van de beschuldigingen van Bosnisch-Kroatische zijde met betrekking tot vermeende fraude in de verkiezingsuitslagen. De beschuldigingen zijn inmiddels voorgelegd aan het nog op te richten Hoger gerechtshof van Bosnië-Herzegovina en zal, volgens zegslieden, de uitvoering van het bereikte akkoord niet in de weg staan. Aangezien de Bosnisch-Kroatische HDZ geen tijdslimiet voor een uitspraak heeft gesteld, zal het gehele proces van een definitieve formering van een stadsbestuur aanzienlijk kunnen worden vertraagd.

Het EU-mandaat over Mostar eindigde op 23 juli jl. en werd tot 3 augustus verlengd om zo te kunnen komen tot een bevredigende oplossing. In deze periode werd de druk op, met name, de Bosnische Kroaten steeds verder opgevoerd en recentelijk ook op de Kroaten zelf. Tijdens het bezoek van de Kroatische president Tudjman aan zijn Amerikaanse ambtsgenoot Clinton werd wederom aangedrongen op een positieve houding van Zagreb t.a.v. de uitvoering van het vredesakkoord van Dayton en een oplossing van de problemen rond Mostar in het bijzonder.

De problemen rond Mostar tonen eens te meer aan dat een toenemende druk op de Kroatische regering geen garantie is voor een oplossing van de problemen in Bosnië-Herzegovina en Mostar in het bijzonder.

Ten eerste wordt het regeringsbeleid in Zagreb voornamelijk bepaald door een groep 'hardliners' rond de minister van defensie Susak (Bosnische Kroaat). Deze groep verwijt de regering dat zij niet in staat blijkt te zijn op te komen voor de belangen van Kroaten buiten Kroatië zelf. Dezelfde groep heeft een belangrijke rol gespeeld in de herverkiezing van Tudjman.

Ten tweede is, met het vooruitschuiven van een beslissing door de EU aangaande Kroatisch lidmaatschap de druk op volledige samenwerking afgenomen.

Desalniettemin zal Zagreb niet gebaat zijn bij het mislukken van de verkiezingen in Bosnië-Herzegovina en Mostar in het bijzonder aangezien al snel een verband kan worden gelegd met het beleid van Kroatië ten aanzien van de Bosnische Kroaten. Dit kan op langere termijn ernstige gevolgen hebben voor de positie van Kroatië ten aanzien van de internationale gemeenschap en de EU in het bijzonder.

Het uiteindelijke akkoord is een tijdelijke oplossing en toont aan dat de (Bosnische-) Kroaten niet op voorhand hun samenwerking met de EU willen beëindigen en zo de kans te lopen geheel buiten spel te worden gezet. Desalniettemin heeft de impasse aangetoond dat de machtsbasis van de EU miniem is en dat het fragiele bestand wellicht een voorbode is voor de verkiezingen van 14 september as. Een débâcle in Mostar had op voorhand de komende verkiezingen en daarmee de voortgang van het gehele vredesproces in gevaar kunnen brengen.

SDA eist verlenging deadline registratie kiezers voor verkiezingen september of dreigt met boycot verkiezingen.

De SDA, de regerende partij van de zittende Bosnische president Izetbegovic, is voornemens uitstel aan te vragen van de deadline voor de registratie van kiezers voor de verkiezingen van 14 september as. De partij dreigt de komende verkiezingen in Bosnië-Herzegovina te boycotten als de OSCE niet aan dit verzoek tegemoet komt.

Volgens een woordvoerder van de SDA zijn de slechte organisatie van de OSCE, de grote hoeveelheden moslim-ontheemden, alsmede de Bosnisch-Servische bemoeienissen met terug-

[REDACTED]

kerende kiezers debet aan het verzoek tot uitstel.

In het recente verleden heeft de SDA al meerdere eisen gesteld als voorwaarde voor deelname aan de verkiezingen. De opzet van de verkiezingen rechtvaardigt echter niet dat de SDA ook daadwerkelijk kan overgaan tot een algehele boycot. Het moet derhalve worden aangenomen dat met name de lage aantallen geregistreerde kiezers voor Bosnisch-Servische gebieden, zoals Brcko, Prijedor, Doboj, en Zvornik een bron van zorgen zijn voor de partijleiding.

Het verkrijgen van invloed in overige delen van Bosnië-Herzegovina die voorheen door moslims werden gedomineerd is een hoeksteen van het partijbeleid en moet de multi-etnische samenstelling van Bosnië-Herzegovina ondersteunen. Recente opiniepeilingen hebben evenwel aangetoond dat Bosnië-Herzegovina na de verkiezingen in drie etnisch homogene gebieden uiteen zal vallen.

Alhoewel niet moet worden aangenomen dat de OSCE gehoor zal geven aan de voornoemde eisen zal de SDA de druk op organisatie en uitvoering continueren.

Servië/Montenegro/ Kroatië

Wederzijdse erkenning FRJ en Kroatië kan leiden tot verbeterde verhoudingen

Op 8 augustus is bekend geworden dat de presidenten van Servië en Kroatië, Milosevic en Tudjman een akkoord hebben bereikt over de normalisering van diplomatieke contacten tussen Kroatië en de FRJ. Milosevic trad in dit verband op namens de FRJ (Servië en Montenegro). Tevens werd een groot aantal andere zaken besproken die de samenwerking tussen de twee voormalig strijdende partijen moeten verbeteren, waaronder nauwere economische samenwerking, vrij verkeer van personen en handel en de terugkeer van vluchtelingen naar de voormalige Krajina. Bovendien verklaarden beide partijen dat zij zich zouden inzetten om tot een vreedzame en bevredigende oplossing te komen aangaande het omstreden schiereiland Prevlaka bij de ingang van de Baai van Kotor en het interimbestuur van de VN te respecteren.

Vooralsnog zullen de betrokken ministers van buitenlandse zaken op 23 augustus in Belgrado bijeen komen om de betrekkingen te formaliseren.

Alhoewel in het vredesakkoord van Dayton was afgesproken dat de betrekkingen zouden worden geformaliseerd, was dit de eerste bilaterale bijeenkomst sinds maart 1991.

Voor beide partijen is de komende normalisering van de betrekkingen van groot belang. Voor Servië spelen economische motieven een belangrijke rol. Ten eerste zal met de overdracht van Oost-Slavonië een belangrijk deel van de energie-aanvoer voor Servië wegvallen (Oost-Slavonië is het enige gebied binnen het voormalig Joegoslavië waar olie wordt gevonden). Ten tweede kan een normalisering van de verhoudingen tevens leiden tot een geleidelijke terugkeer van de 200.000 Krajina-vluchtelingen die na de Kroatische aanval op dit gebied in augustus 1995 naar Servië zijn gevlucht. Deze groep ontheemden legt een enorme druk op de reeds gehavende economie. Ten derde kan een normalisering van de contacten de toekomst van de Joegoslavische marinebasis in Tivat (Baai van Kotor) zeker stellen. De basis is voor de leveranties van water afhankelijk van watervoorraden in het door Kroatië beheerde achterland van Dubrovnik en Trebinje. Door financiële, geografische en economische beperkingen is de FRJ niet in staat een andere marinebasis op te zetten. In het algemeen betekent de normalisering

[REDACTED]

van de contacten met Kroatië een periode van rust, waardoor Belgrado zich meer kan concentreren op de binnenlandse situatie.

Ook voor Kroatië zijn de normaliseringen belangrijk voor de interne stabiliteit en wederopbouw en de verdergaande integratie binnen Europese en internationale structuren.

Kritiek op het bereikte akkoord tussen Milosevic en Tudjman richt zich met name op het onrecht naar het Servische volk en met name naar de Krajina-Serviërs. Het moet niet worden verwacht dat de terugkeer van Serviërs naar gebieden in Kroatië snel op gang zal komen.

Afgezien van het feit dat zij niet welkom zullen zijn in deze gebieden is er bij de Krajina-Serviërs vrees om terug te keren.

Desalniettemin zal de normalisering van de contacten bij kunnen dragen aan een verhoging van de stabiliteit op de Balkan. De toekomst zal leren of en hoe de samenwerking tussen de FRJ en Kroatië ná het vertrek van IFOR de toekomst van Bosnië-Herzegovina zal bepalen.